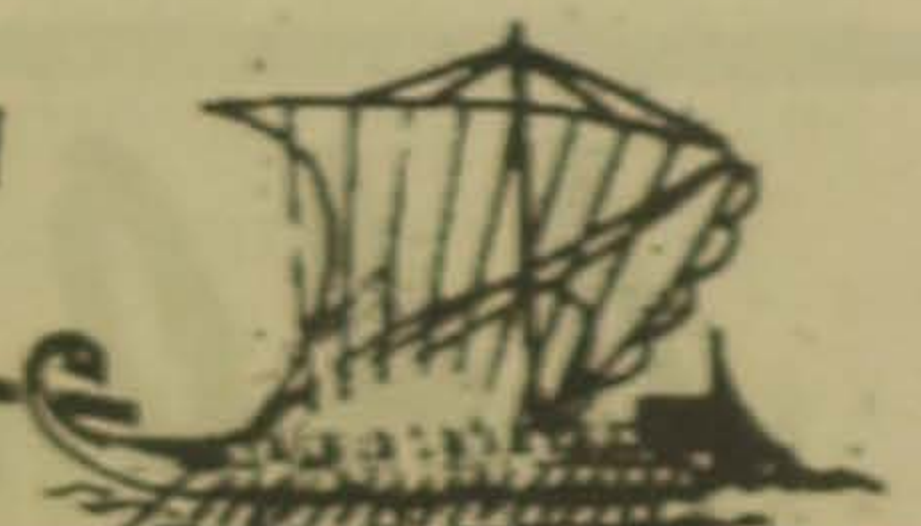

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 14ο
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 136

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2002
(ΑΠΡΙΛΙΟΣ)

Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ:

"Ο Νομάρχης Ημαθίας στηρίζει έμπρακτα το μεγάλο όνειρο της Λέσχης μας"

Με το Νομάρχη Ημαθίας συναντήθηκε το Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας το οποίο μετά τη συνάντηση έδωσε το παρακάτω δημοσίευμα:

"Το φανταστικό πνευματικό κέντρο της Ευξείνου Λέσχης καθιστά αναγκαία την ολοκλήρωση της πολιτιστικής του υποδομής σε κάθε τομέα. Ταυτόχρονα προβληματίζει και προκαλεί για ένα πολυδιάστατο δυναμικό ξεκίνημα προσφοράς με τη συμμετοχή ή την συμπράξη διαφόρων φορέων.

Στα δύσκολα χρόνια που ζούμε το έχει ανάγκη η χώρα μας περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Για τον σκοπό αυτό το Διοικητικό Συμβούλιο της Λέσχης συναντήθηκε (15-4-2002) με το Νομάρχη Ημαθίας κ. Γιάννη Σπάρτη.

Η προηγούμενη επιτυχής ενημέρωση για την έντονη παρουσία της ΕΛΒ στα πολιτιστικά δρώμενα ήταν μάλλον περιττή. Ο κ. Σπάρτης απέδειξε ότι παρακαλούει το έργο της και το εγκωμιάσε με τα πιο κολακευτικά λόγια. Ακολούθως ο Πρόεδρος της Λέσχης έθεσε λογής - λογής αιτήματα, η υλοποίηση των οποίων ανοίγει νέους ορίζοντες συνεργασίας με κάθε ζωντανή ομάδα ανθρώπων που αγωνίζεται για ένα καλύτερο αύριο, για μια κοινωνία δομημένη πάνω στις αιώνιες αξίες της ηθικής και του δικαίου. Αλλά και στο σημείο αυτό ο κ. Σπάρτης εντυπωσιάσε με τις απόψεις του. Πιστεύω, είπε, περισσότερο στους πολιτιστικούς συλλόγους που προσφέρουν αψιλοκερδώς. Βρίσκονται κοντά στους πολίτες και μπορούν να κάνουν πάρα πολλά με τη βοήθειά μας. Ύστερα από μια τέτοια φιλική τοποθέτηση δεν χρειάστηκε να πούμε τίποτε άλλο. Πήρε το λόγο και αφού έκρινε πολύ λογικά τα αιτήματα, υποσχέθηκε συγκεκριμένες λύσεις. Ομολογούμενως πετύχαμε περισσότερα απ' όσα περιμέναμε και τον ευχαριστούμε από καρδιάς. Έχουμε την πεποίθηση, ότι, στο μέλλον, θα δικαιώσουμε απόλυτα αυτή τη γενναία χειρονομία. Ευχαριστούμε επίσης τον Αντινομάρχη Ορέστη Σιδηρόπουλο, τον Πρόεδρο του Νομαρχιακού Συμβουλίου Νίκο Λυσίτα και το Νομαρχιακό Συμβούλιο, δεξί χέρι της Λέσχης, Κώστα Καραπαναγιωτίδη που συνόδωσαν τον κ. Νομάρχη. Στη συνάντηση πήραν μέρος μέλη και φίλοι της Λέσχης όπως: ο τέως Διότης του Νοσοκομείου Νάουσας Ηλίας Γολσουζίδης, ο πρόεδρος του ΤΕΕ κ. Σπύρος Παρβαντιδής, ο εργαλάβος Σπύρος Σάρας και άλλοι.

Μια τέτοια καρποφόρα συνάντηση δεν μπορούσε να μην έχει συνέχεια. Η λύρα και το τραγούδι στη δειλινή ταβέρνα "Κολατούμπας" ζωντάνεψαν το χρέος μας για την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς των απανταχού της γης Ελλήνων".

Ανοδημοσίευση: "ΛΑΟΣ" 18/4/2002

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ασυνήθιστα παραδοσιακά βιώματα

Στη Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστερώτα

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας συχνά πραγματοποιεί πολιτιστικές εξορμήσεις στα Εξακουστά μοναστήρια του Βερμίου. Πρόσφατα (21 Απριλίου 2002) ξεκινήσαμε με προορισμό τη Μονή Αγίου Γεωργίου Περιστερώτα, όχι απλώς σαν προσκυνητές.

Είχαμε προγραμματίσει κάτι το ασυνήθιστο. Να ξεδιπλώσουμε μια σημαντική πτυχή της παράδοσης που αφορά τα διάφορα ψυχαγωγικά παιχνίδια των Ελλήνων του Πόντου. Η πρωτοτυπία αυτή μας προβληματίζει. Δεν είχαμε τη σιγουριά της επιτυχίας. Τελικά όμως τα καταφέραμε θαυμάσια. Πενήντα παιδιά του χορευτικού μας τμήματος, αφού διδάχτηκαν το θεωρητικό μέρος, έπαιξαν επί ώρες, με αμείωτο ενδιαφέρον, λογής - λογής παιχνίδια (τσιάλτικα - λίντσια - κοφτό και άλλα) εκείνης της εποχής και βίωσαν έντονα τη γοητεία τους. Πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι, πέρα από την ποιητική ψυχαγωγία, έχουν και μια τεράστια παιδαγωγική αξία. Φρονιματίζουν, κατά κανόνα, και καλλιεργούν ηθικούς χαρακτήρες.

Η ολόψυχη συμμετοχή των παιδιών της αποστολής, σε συνδυασμό με την ευγενική άμιλλα που πηγάζει από τον σεβασμό στους ηθικούς κανόνες του παιχνιδιού, επιβεβαιώνει τον λόγο του αληθές. Η αντικείμενη προγονική μας κληρονομιά σφειλεί πολλά στο παιστικό παιχνίδι του Πόντου. Μια τέτοια ψυχαγωγία που φρονιματίζει τον άνθρωπο είναι αναγκαία και σήμερα όσο ποτέ άλλοτε. Δυστυχώς, μετά τον ξεριζωμό, η μοντέρνα ζωή, που ακολουθεί το δικό της δρόμο, παραμέρισε σιγά - σιγά και αυτό το στοιχείο της παράδοσης. Ήδη βρίσκεται σε χειμερία νάρκη. Εξάλλου δεν κόναμε κάτι για τη σωστή προβολή του, ίσως έχουμε υποτιμήσει το ρόλο του μέσα στην ανθρώπινη κοινωνία. Η Ευξείνος Λέσχη θα συνεχίσει την προσπάθεια προς την κατεύθυνση αυτή. Ευχαριστεί δημόσια τον δραστήριο χοροδιδάσκαλο Βασίλη Ασβεστά και όσους συνέβαλαν στην προβολή του με τη συγκεκριμένη μας αυτή δραστηριότητα. Και είναι πάρα πολλοί. Ευχαριστούμε ακόμα τη Διοίκηση της Μονής για τη φιλοξενία και τον εκπρόσωπό της κ. Αδαμίδη για την άφιξη ξενόγηση. Θα ήταν αδικό να λησμονήσουμε τους χαρισματικούς καλλιτέχνες Ανδρέα Μαυρόπουλο - Παναγιώτη Φουντουκίδη - Παναγιώτη Κωνσταντινίδη - και Στέλιο Νίτα που μας χάρισαν ένα φανταστικό ποντιακό ξεφάντωμα ύστερα από τόση κούραση. Αποχαίρετώντας τον κ. Αδαμίδη δηλώσαμε ότι η Ευξείνος Λέσχη θα σταθεί στο πλευρό των παραγόντων της Μονής όταν και όπου την χρειαστούν.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας Μιχάλης Γεροσιμίδης
Ανοδημοσίευση "ΛΑΟΣ"

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

Ο λαϊκός μας πολιτισμός και το Τμήμα Νεολαίας της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας

Ζούμε σε χώρους που τείνει να χαθεί καθέτι παραδοσιακό σ' όνομα μιας αμείλικτης προόδου, που συντριβεί κάθε συναισθηματικό δέσιμο με το παρελθόν.

Η συμπεριφορά μας παίρνει πολλές φορές τη σφραγίδα της περιφρόνησης για τη λαϊκή μας παράδοση. Ο ασυλλόγιστος αφανισμός των δημιουργημάτων του παρελθόντος είναι βέβαιο ότι θα μας οδηγήσει σε μια απομάκρυνση από τις ρίζες μας. Κόβοντας τις ρίζες μας θα είμαστε μετέωροι σ' ένα χάος παρόν και μέλλον, χωρίς προσανατολισμό κι ελπίδα για το αύριο.

Μ' αυτά δεν θέλουμε να πούμε ότι κάθε προς τα εμπρός κίνηση είναι επικίνδυνη. Όσοι αγαπούν το λαϊκό μας πολιτισμό, είναι οι πιο ένθερμοι υποστηρικτές της προόδου. Αλλά μιας προόδου που να δένεται με το χαρακτήρα του λαού μας. Μπορεί βέβαια οι διαδικασίες παραγωγής παραδοσιακών μορφών πολιτισμού να έχουν ξεπεραστεί ιστορικά και κοινωνικά, αφού άλλαξαν οι οικονομι-

αποφύγιστες μορφές ζωής, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι τα έργα των παλιότερων γενεών έχουν χάσει κάθε πολιτιστική αξία. Τα έργα τους αποτελούν μέρος του λαϊκού μας πολιτισμού, άρα είναι στοιχεία για την εθνική και ιστορική μας αυτογνωσία. Ακόμη και στις σημερινές συνθήκες μπορούν ν' αποτελέσουν πηγές έμπνευσης, ώστε να διδάσκουν και να φρονιματίζουν.

Συνδέονται αναπόσπαστα με την ιστορική πορεία και τη συνέχεια του Έθνους, όσα χρόνια κι αν περάσουν δε χάνουν την επικαιρότητά τους.

Ούτε επίσης βοηθούν στην αναγέννηση του λαϊκού μας πολιτισμού αρισμένες φολκλωρικές εκδηλώσεις που προσαρμόζονται στη λογική του ιδιωτικού κέρδους. Μια φτηνή απομίμηση ή μια τεχνική αναβίωση κάποιου εθίμου είναι χωρίς αντίκρισμα. Δεν έχει ψυχή και θα είναι όπως έ-

λεγε ο Ροϊδής, σαν "εμβάλωμα εις ένδυμα γάμου". Χρειάζεται, λοιπόν, προσοχή. Η γνώση της ιστορικής και λαϊκής μας κληρονομιάς θα βοηθήσει στη διάδοση των παραδοσιακών μας στοιχείων, χωρίς νόθευση. Το ελπιδοφόρο είναι, ότι οι νέοι μας κατανοούν την αξία του λαϊκού μας πολιτισμού και την κρισιμότητα της σημερινής εποχής.

Πρωτοπορούν στην αναβίωση ηθών και εθίμων με γνώση και ευαισθησία. Σαν παράδειγμα (αξίζει) ν' αναφέρουμε το Τμήμα Νεολαίας της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, που όταν από σκηνής αναβιώνει κάποιο ιστορικό στιγμιότυπο ή έθιμο, από τον αλησμόνητο Πόντο, έχει την απαραίτητη γνώση του παρελθόντος.

Η γνώση των νέων της Ε.Λ.Β. δεν περιορίζεται σε μια ξένη, άγονη και στείρα απομνημόνευση ιστορικών γεγονότων ή κάποιων εθίμων, αλλά επεκτείνεται στη γνώση των ιδεών, στην κατανόηση αιτίων και αποτελεσμάτων. Είναι τότε, που η ιστορική γνώση παύει να είναι γύμνασιο και μεταβάλλεται σε "μάθημα", που διεγείρει ενθουσιασμό στις ψυχές και γίνεται κίνητρο για συνέχεια και προβληματισμό. Κι αυτό είναι το ελπιδοφόρο μήνυμα που αφήνει κάθε φορά το Τμήμα της Νεολαίας της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας. Τους συγχαίρουμε από καρδιάς και τους σφίγγουμε το χέρι.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Το σαλάκ'

Αβραμαντίνα ασή Βαρενού έτον πολλά καματερέσσα νέα τες κι ουντάς εγέρασεν Πα Ξαν κι έστεκαν. Εδούλευεν. Έναν ημέραν επήγγεν Σα Ξύλα. Εσαλακίασεν κι εφορτώθεν κι έρται. Σ την στράταν επέντεσαν ατέν κάμποσοι Βαρενέτ...

- Θεία Αβραμαντίνα, είπεν ατέν, ντο πολλά Ξύλα εφορτώθες;

Γουρπάν εσουν, είπεν Αβραμαντίνα, εγώ εγέρασα, άλλο κι σώζω. Ντο ν' εφτάγω; Τα δύο σαλάκια έναν εφτάγ' ατά!

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'Σ ΤΟ ΚΡΕΝΙΝ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. μαβί = μοβ
2. μαβίν = γαλάζιο
3. μαγαρά = σπηλιά
4. μαγερείαν = μαγείρευμα
5. μάγλα = μάγουλα
6. μαεύω = μαγεύω
7. μάθα = μάθε
8. μάθεμαν = μάθημα
9. μακελλέας = σκαπανιές
10. μακελλίζω = σκάβω
11. μακρέσσα = ψηλή
12. μακρύδες = ψηλοί
13. μακρωτόν = μακρουλό
14. μαρδώνω = μολύνω
15. μαστίκα = μαστίχα

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ

ΔΙΣΤΙΧΑ

1. Έναν κορίτσ' εγάπεσα ας στον Αε - Βασιλη, από εμέν κ' εδώνανε, ποίκανε με εξορίν.
***
2. Ανάθεμα και το ρακίν και την σινένα εντάμαν, εποίκες με κ' ερώστεσα εγέμ βελόν και ράμαν.
***
3. Απέσ ση Κρώμ' τα κόρτσπο πορπατούν γιοσμαλία, θέηνε την τάπλαν ζαρωτά και ξύνε τα μαλλία.
***
4. Ελα αρνόπο - μ' και μη πας ταράεσαι ση δύσαν, αγούτα τα ξερόχερα - μ' απές την ψυν - σ ν' εκείσαν.
***
5. Εμορφος και παντέμορφος ο Ηλεν παλ' ομοιάει - σε, σσέν που εχς τη σκύλ ο γιον ας κάθετα κι οράει - σε.
***
6. Εμέναν π' επαλάλωσεν θεέ -μ' να παλαλούται, σα στρώματα να σέπεται κι άλλο να μη λαρούται.
***
7. Σον ουρανόν κρεμάοντον ένα χρυσόν καντάρι, εκεί ζυγιάζνε τ' έμορφους με το μαργαριτάρι.
***

Σαράντα μήλα...

(Από την "Ελευθεροτυπία" 9-3-2002)

Μαθήματα απλότητας, ανιδιοτέλειας και σεμνότητας παρέδωσε πρόσφατα ο Βίκτωρ Σαρηγιαννίδης στην μητική εκδήλωση που παρέθεσε προς τιμήν του η νεολαία της Ομοσπονδίας Συλλόγων Ελλήνων Ποντίων στην Ευρώπη. Ο Πόντιος Αρχαιολόγος μίλησε για τις ανασκαφές στην Ασία ενώπιον εκατοντάδων Ποντίων και της ελληνικής κοινοβουλευτικής αντιπροσωπείας, του Νίκου Ζαμπουνίδη και του Σταύρου Παπαδόπουλου.

Κάποια στιγμή οι νεολαίοι του αφιέρωσαν το ποντιακό τραγούδι "Σαράντα μήλα κόκκινα". Εκείνος σηκώθηκε, έστρωσε με τα χέρια του τα άσπρα του μαλλιά, κάρφωσε τα μάτια του στον κεμετζέ και στα δάχτυλα του λυράρη, δάκρυσε. Εκείνο το παρατεταμένο χειροκρότημα στην αίθουσα της Φρανκφούρτης για τον μεγάλο Έλληνα θα το θυμόμαστε όλοι. Και οι δύο βουλευτές, οι οποίοι, προς τιμήν τους, δήλωσαν ότι συγκινήθηκαν και διδάχθηκαν από αυτόν τον Έλληνα.

Γ.Α.Κ.

Θέλουν σχολείο

(Από την "Ελευθεροτυπία" 29-12-2001)

Στην Τεχεράνη υπάρχει ελληνική κοινότητα. Γύρω στους 80-100 άνθρωποι τρίτης ηλικίας, που μεταφέρθηκαν διωγμένοι από τον Πόντο και ακόμα πολλοί μιλούν ελληνικά.

Στους χώρους της κοινότητας έχτισαν μάλιστα και ορθόδοξη εκκλησία, στην καρδιά του Ισλάμ! Κι επειδή η οικονομική τους κατάσταση δεν είναι ανθηρή, τους στηρίζει η ελληνική πρεσβεία, με ορισμένα γεύματα και ελάχιστα χρήματα.

Το μοναδικό τους αίτημα από την ελληνική πολιτεία: ένα ελληνικό σχολείο, με Έλληνα δάσκαλο. Το ζήτησαν από τον εκπρόσωπο του υπουργείου Εξωτερικών, ελπίζοντας στη θετική ανταπόκριση από όπου και αν προέρχονται.

Περιμένουν, τέτοιες μέρες που είναι, κι αναλογίζονται πως δεν θα χρειαστεί να έρθει κι άλλη αφγανική κρίση για να πραγματοποιηθεί το όνειρό τους.

Γ.Δ.

Αρχαιακή ύλη για τον Ποντιακό Ελληνισμό

Το ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού ανακοινώνει στους διδάσκοντες, τους ερευνητές και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ότι μπορούν να μελετήσουν και να ερευνήσουν αρχαιακή ύλη.

Η ύλη αυτή, που αφορά το Μικρασιατικό και Ποντιακό Ελληνισμό, έχει ήδη ετοιμαστεί στο Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού για τη συγγραφή μελετών.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" με χαρά θα φιλοξενηθεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παραπάνω σκοπό.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" ως γνωστόν εκδίδεται από την Ευξείνο Λέσχη Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (03310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (03310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (03310) 66.913 - 61.160

FAX (03310) 66.979

Η Άγκυρα παίζει επικίνδυνα σενάρια με Έλληνες και Πόντο

του Άρη Αμπατζή

Η Ελλάδα εκπαιδεύει νέους από την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας με σκοπό την αναβίωση του ελληνικού Πόντου, υποστηρίζει ο φρούραρχος της περιοχής Κιουτσούκτεσκεμτζε της Κωνσταντινούπολης, συνταγματάρχης Αλί γκιουνγκιόρ Ογγκιόρεν, δίνοντας συνέχεια στα σενάρια περί Πόντου που προβάλλονται για άλλη μια φορά εδώ και λίγο καιρό εκ μέρους των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων.

Ο συνταγματάρχης, μιλώντας πριν από μερικές μέρες σε ημερίδας με θέμα: "Η Κύπρος στον κλάδο της Ε.Ε." είπε ότι "τριάντα πέντε νέοι από την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας που υποστηρίζουν το λεγόμενο αποσχιστικό κίνημα "ελληνικός Πόντος", εκπαιδεύονται σε στρατόπεδα στην Ελλάδα" και "οι τουριστικές εκδρομές στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας που οργανώνονται από την Ελλάδα, έχουν στόχο να αναβιώσουν το όνειρο του "ελληνικού Πόντου".

"Μυστικά σχέδια"!

Το θέμα είχε θέσει στις 5 Δεκεμβρίου του περασμένου έτους ο στρατιωτικός διοικητής της Κερασούντας, ταξίαρχος στρατοχωροφυλάκης Μπακί Ονουρλούμπας, μιλώντας για "μυστικά ελληνικά σχέδια" γύρω από το ζήτημα του Πόντου. Λίγες μέρες μετά τη δήλωση αυτή, υπήρξε στα τουρκικά μέσα ενημέρωσης μεγάλη προβολή του θέματος, με αποτέλεσμα να απαγορευθεί το βιβλίο "Ο πολιτισμός του Πόντου" του τούρκου συγγραφέα Ομέρ Ασάν, βιβλίο το οποίο είχε κυκλοφορήσει πριν από λίγα χρόνια.

Ο τρόπος με τον οποίο έχει η προβολή, αλλά και οι πηγές από τις οποίες ξεκίνησε η όλη ιστορία δημιουργούν εντυπώσεις αναζήτησης "απειλής", πράγμα που είναι "αποκλειστική" αρμοδιότητα των ενόπλων δυνάμεων. Κάπως έτσι είχε πρωτοεμφανιστεί το ζήτημα το φθινόπωρο του 1997 με "διαρροές" εκθέσεων και πληροφοριών για συντονισμένη μετατόπιση των δραστηριοτήτων του ΡΚΚ στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.

Το πόσο σοβαρά είναι τα σενάρια, είναι μια άλλη συζήτηση. Αυτοί, πάντως, που τα προβάλλουν και τα προωθούν στην Τουρκία, είναι οι "κατ' εξοχήν" σοβαροί!

Κατασχέθηκε το βιβλίο, φοβούνται διωγμό οι Πόντιοι

Ομέρ σημαίνει Ομηρος, αυτοσυστήθηκε καμαρώνοντας ο Ομέρ Ασάν, Πόντιος από τον Όφι της Τραπεζούντας. Ανήκει στις γενιές των Ποντίων που αναγκάστηκαν να εξολεμισθούν για να παραμείνουν στην Τουρκία μετά το διωγμό. Αυτούς που ονομάζουν κρυπτοχριστιανούς. Και σήμερα κατασχέθηκε το βιβλίο του "Ο πολιτισμός του Πόντου" και ο εισαγγελέας του απήγγειλε κατηγορία για "προσβολή στο πρόσωπο του Κεμάλ". Ενώ ο Ομέρ περιμένει να ορισθεί η ημερομηνία δίκης, σύμφωνα με την Ομοσπονδία Ποντίων, "στα 300 ελληνόφωνα χωριά του Πόντου έχει επικρατήσει αρνητικό κλίμα" που τους επηρεάζει για νέα φυγή προς την Ελλάδα.

Όλα ξεκίνησαν μερικές μέρες πριν, όταν ο Πόντιος συγγραφέας, που δύο χρόνια πριν τιμήθηκε με το βραβείο Ιπέκτσι, συμμετείχε (και ανακρίθηκε) σε τηλεοπτική εκπομπή, μαζί με εκπροσώπους των "Γκριζών Λύκων".

Αφορμή το βιβλίο του καταγράφει τη γλώσσα, την κουζίνα, ακόμα και τα ανέκδοτα στα ελληνόφωνα χωριά και από ορισμένους θεωρήθηκε πως ανήκει σε οργανωμένη ομάδα, από την Ελλάδα, που κινητοποιεί με σκοπό την απόσχιση τουρκικών εδαφών. Με το ίδιο βραβείο είχε τιμηθεί και ο πόντιος συγγραφέας Γεώργιος Ανδρεάδης, από τη Θεσσαλονίκη, που του απαγορεύτηκε η είσοδος στην Τουρκία.

Το Κέντρο Ποντιακών Μελετών, απευθύνοντας έκκληση για αλληλεγγύη προς το συγγραφέα, υποστηρίζει πως ο Πόντιος συγγραφέας υποβλήθηκε σε πολύωρη ανάκριση - τρομοκράτηση, επειδή κατέγραψε την πλησιέστερη προς τα αρχαία ελληνικά, ομιλούμενη σήμερα γλώσσα. Το βιβλίο του Ομέρ Ασάν, που κατέσχεσε η τουρκική αστυνομία, κυκλοφορούσε σε χιλιάδες αντίτυπα, σε διαδοχικές εκδόσεις.

Ανοδημοσίευση: "Ελευθεροτυπία" 7-2-2002.

Παναγιώτης Κιαχίδης:
Ενας αγνός Πόντιος της ξεριζωμένης γενιάς.
Αναχώρησε «εκ του κόσμου τούτου»
αφήνοντας μια τροχιά αγάπης για το συνάνθρωπο. Πόσο λάτρευε τον Πόντο!
Ας είναι αιωνία η μνήμη του.

Ο συγγραφέας Ομέρ Ασάν που διπέκεται στην Τουρκία για το βιβλίο του "Πόντος Κουλτούρα" κάνει έκκληση μέσω "Μ"

"Ψυχραιμία και χαμηλοί τόνοι θα με βοηθήσουν"

Έκκληση για ψυχραιμία και χαμηλούς τόνους στέλνει από την Κωνσταντινούπολη ο ποντιακής καταγωγής Τούρκος συγγραφέας Ομέρ Ασάν, ο οποίος, όπως αποκάλυψε η "Μ", αντιμετωπίζει την κατηγορία της διαμελιστικής προπαγάνδας με αφορμή το βιβλίο του "Πόντος Κουλτούρα".

Αντιμετωπίζει όμως και την οργή των ακροδεξιών εθνικιστών που τον θεωρούν υποκινητή του πόντιακού ζητήματος στην Τουρκία. Την ίδια ημέρα που η "Μ" αναδεικνύει την περιπέτεια του Ομέρ Ασάν, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ποντιακού Ελληνισμού και το Κέντρο Ποντιακών Μελετών έριχναν λάδι στη φωτιά, συνδέοντας την περιπέτεια του

Ομέρ Ασάν με την γενοκτονία των Ποντίων και το θέμα των ποντιακών πληθυσμών στη σύγχρονη Τουρκία, χαρακτηρίζοντάς τον ελληνόφωνο συγγραφέα. Ως αποτέλεσμα η τουρκική προπαγάνδα και ο τουρκικός Τύπος απέκτησαν ένα ακόμη επιχείρημα για τον, κατά την γνώμη τους, ύποπτο ρόλο του συγγραφέα, επιβαρύνοντας την ήδη δεινή θέση στην οποία βρίσκεται μετά την κατάσχεση του βιβλίου του από τα βιβλιοπωλεία της Κωνσταντινούπολης και την εναντίον του δικαστική δίωξη που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Με δήλωσή του από την Κωνσταντινούπολη, ο Τούρκος συγγραφέας Ομέρ Ασάν κάνει έκκληση και μέσω τη "Μ" να κρατηθούν χαμηλοί τόνοι, κάτι που θα βοηθούσε σημαντικά να ξεπεράσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει με την τουρκική δικαιοσύνη για να συνεχίσει το ερευνητικό του έργο για τον πολιτισμό και την κουλτούρα των Ποντίων. Το πλήρες κείμενο της δήλωσής του Ομέρ Ασάν έχει ως εξής:

"Μετά από ένα τηλεοπτικό πρόγραμμα που μεταδόθηκε στις 20 Ιανουαρίου 2002 το βιβλίο μου "Ponlu Kultura" απαγορεύτηκε και κατασχέθηκε. Όμως αυτή η απαγόρευση δεν είναι ούτε η πρώτη, ούτε η τελευταία που γίνεται. Αυτού του είδους οι απαγορεύσεις, αν και ελαττώνονται, εξακολουθούν να υπάρχουν στη χώρα μου την Τουρκία, η οποία βρίσκεται στη διαδικασία υποψηφιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτού του είδους τα ατυχή συμβάντα είναι φυσικό να γίνονται στην Τουρκία, η οποία βαδίζοντας προς την κατεύθυνση της υποψηφιότητάς για την Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει σημαντικά βήματα προς τον εκδημοκρατισμό και προς το να καταστεί ένα σύγχρονο κράτος δικαίου. Παράλληλα με την απαγόρευση του βιβλίου μου, ασκήθηκε δίωξη και πιστεύω ότι μετά το τέλος της δίκης θα ξεκαθαριστεί το θέμα του βιβλίου και της ταυτότητάς μου. Επιπλέον, προτίθεμαι να ασκήσω το δικαίωμά μου για στομική προσφυγή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Γι' αυτό επιθυμώ να μην ανησυχούν οι φίλοι μου για μένα.

Αποτελεί αποτυχία ότι αυτό το γεγονός καθώς και η δίκη που θα διεξαχθεί συμπίπτουν με μία περίοδο που γίνεται σημαντική πρόοδος στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Πιστεύω ότι αυτή η κατάσταση, που δημιουργήθηκε στην Τουρκία από προβοκάτσια των δυνάμεων που αντιτίθενται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα ξεπεραστεί με τη φρόνηση. Ακόμη διατηρώ την ελπίδα ότι δεν θα οριστεί δικόσμιος γι' αυτήν την υπόθεση, καθώς η Τουρκία συνεχίζει τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις ενόψει της εναρμόνισης με την Ε.Ε.

Εξάλλου, αυτό το συμβάν δεν έχει καμία πολιτική ή νομική σχέση με την Ελλάδα. Πρόκειται για κάτι που αφορά εμένα και το τουρκικό νομικό και πολιτικό σύστημα και πιστεύω ότι θα κερδίσει αυτός που έχει δίκιο. Δεν συμμερίζομαι τις απόψεις αυτών που βρίσκονται στην Ελλάδα και θεωρούν ή θέλουν να θεωρούν αυτήν την υπόθεση ως ένα καινούριο μας πολιτικό πρόβλημα. Σκέπτομαι ότι ό,τι βλέπουν ή θέλουν να βλέπουν σε αυτή την υπόθεση ένα νέο ποντιακό ζήτημα θα βλάψουν και εμένα και τις σχέσεις των δύο λαών".

Χρήστος Γιαννούλης

* Ανοδημοσίευση:

Μακεδονία - Θεσσαλονίκη 24-2-2002

Ο ποντιακής καταγωγής Τούρκος συγγραφέας Ομέρ Ασάν.

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΔΙΑΠΡΕΠΕΙΣ ΠΟΝΤΙΟΥΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ!

Του κ.Ανδρέα Ελ. Ταταριδής

Είναι, φρονώ, παρήγορο κι ελπιδοφόρο το γεγονός ότι το στοιχείο μας, το Ποντιακό, περιλαμβάνει στους κόλπους του, πολλούς και λίαν αξιόλογους μορφωμένους ανθρώπους! Ένας απ' αυτούς και ο κ. Γεώργιος Θ. Παπαδόπουλος!

Τι εστί Γεώργιος Θ. Παπαδόπουλος περιττεύουν οι συστάσεις, διότι λίγο - πολύ όλοι οι συμπατριώτες μας (και ιδίως του Βορείου -Ελλαδικού διαμερίσματος της χώρας μας) έχουν ιδίαν γνώση της πολυσχιδούς δραστηριότητάς του, που "αγκαλιάζει" όλο το φάσμα της Ποντιακής Ιδέας, σε Συλλογικό και Πνευματικό επίπεδο! Κυρίως ΟΛΟΙ οι Πόντιοι απολαμβάνουμε τα κείμενά του που έχουν σχέση με τον Πόντο και τους Ποντίους!

Κείμενα απλά, κατανοητά, που διδάσκουν και μας πλουτίζουν τις γνώσεις μας. Και τούτο διότι ο κ. Γ.Θ.Π. είναι και παραμένει Δάσκαλος, με την ευρείαν έννοια του όρου, αφού με την ιδιότητα του Φιλολόγου υπηρέτησε επί πολλά χρόνια την Ελληνική Παιδεία. Συντ/χος πλέον, αποδεδειγμένος από το εργασιακό ωράριο και τις ευθύνες τις δημοσιοπαλληλικές (σημ.: είχε χρηματίσει προϊστάμενος Γραφ. Β/θμίας Εκπ/σης Ν. Θεσσαλονίκης!) καταγίνεται με περισσότερη άνεση και με μεγαλύτερο ζήλο με τα αγαπημένα του θέματα, που έχουν να κάνουν πάντοτε με τον Πόντο και τους Ποντίους.

Ο κ. Γ.Θ.Π. είναι ο άνθρωπος της πέννας. Αλλά δεν γράφει μόνο καλοδιατυπωμένα άρθρα. Είναι και συγγραφέας βιβλίων. Στην κατοχή μου έχω δύο βιβλία του, τα ε-

ξής: α) Α΄ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΝΤΙΟΥΣ και β) ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ, Θεσ/νίκη 1997 και β) ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΣΥΜΜΙΚΤΑ, Θεσ/νίκη 1999.

Τώρα, πρόσφατα, στην κατοχή μου, συμπεριελήφθη και το νέο του βιβλίο υπό τον τίτλο: "ΠΟΝΤΙΑΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ" Θεσσαλονίκη 2001. Και μόνο ο τίτλος του βιβλίου αφήνει να εννοηθεί ποίον είναι το περιεχόμενό του. Ναι, στο εν λόγω βιβλίο περιλαμβάνονται 51 ποντιακές προσωπικότητες του 20ου αιώνα, που ανήκαν στον Εκκλησιαστικό, πολιτικό, Στρατιωτικό, Επιστημονικό, Εκπαιδευτικό, Δημοσιογραφικό, Καλλιτεχνικό, Εμπορικό και Θεατρο-συγγραφικό χώρο!... Πενήντα μια προσωπικότητες, που μετέστησαν ήδη στους ουρανούς.

Πενήντα μια προσωπικότητες βιογραφούμενες κατ' απόλυτη αλφαβητική σειρά και τάξη.

Βεβαίως, κατά την διάρκεια του 20ου αιώνα, υπήρξαν και πολλοί άλλοι διαπρεπείς πόντιοι, που πρόσφεραν θετική υπηρεσία στα Γράμματα, τις Τέχνες κλπ., αλλά αν συμπεριλαμβάνοντο ΟΛΟΙ αυτοί το βιβλίο θα ήταν ογκώδες και δύσχρηστο.

Εστω δε και οι 51 αυτές ποντιακές προσωπικότητες αρκούν, για να δείξουν ότι ο Πόντος είχε στους κόλπους του αξιολογώτατους ανθρώπους, οι οποίοι διεκρόθησαν τις διαφόρους τομείς της ανθρωπίνης δραστηριότητας!

Θα πω κάτι, όχι υπό τύπον παρατήρησης, αλλ' υπό τύπον ενημερώσεως. Στην βιβλιοθήκη μου έχω άλλα τρία παρεμφερή βιβλία, τα εξής: "ΟΙ ΠΟΝΤΙΟΙ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ", δίτομο (με έτος εκδόσεως Αθήνα 1972 και Αθήνα 1977) που είναι μια συλλογική προσπάθεια των ασιδίων συμπατριωτών μας Ι. Αβραμάντη, Γ. Σακκά, Σ. Ασλανίδη και Π. Φουρνιάδη και το: "ΔΙΑΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΤΟΥ ΞΕΡΙΖΩΜΕΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ - Μ. Ασίας, Πόντου - Ανατ. Θράκης - Κωνσταντινουπόλεως",

που είναι τετράτομο, με συγγραφέα τον αείμνηστο Μικρασιάτη (από το Ναζλί Μ. Ασίας) Ιατρό Χρυσόστομο Αγγ. Θεοδωρίδη.

Αλλά το ω άνω βιβλίο του κ. Γεωργίου Θ. Παπαδόπουλου ξεχωρίζει σε πολλά σημεία, όπως στην

δομή του (λ.χ. που οι βιογραφούμενοι παρουσιάζονται κατ' αλφαβητική σειρά), στον τρόπο συγγραφής και - κυρίως - στον τρόπο εκτυπώσεως. Το παρόν βιβλίο έχει την σφραγίδα των Εκδόσεων Αφων Κυριακίδη, που χάρη στα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, παρουσιάζει υπέροχες εκδόσεις, τυπογραφικώς και αισθητικώς άψογες! Και κάτι άλλο, με την ευκαιρία, για τους Αφούς Κυριακίδη: είναι οι μόνοι, που μας "τροφοδοτούν" με ανατυπώσεις δυσσευρέτων παλαιών βιβλίων ποντιακού περιεχομένου!!! Ξέχωρα που αναλαμβάνουν τις εκτυπώσεις πάμπολλων βιβλίων συγχρόνων ποντίων συγγραφέων.

Θα εξομολογηθώ κάτι, που αξίζει τον κόπο να το δημοσιοποιήσω. Ετσι κι αλλιώς το εν λόγω βιβλίο του κ. Γ.Θ. Παπαδόπουλου μ' άρεσε, γιατί έχει πολλά θετικά προσόντα: 1) έχει στρωτό γράψιμο, 2) έχει πολλά στοιχεία για κάθε βιογραφούμενο, 3) είναι προσιτό και προσβάσιμο για κάθε αναγνώστη! Όμως για μένα, επεφύλαξε μια ευχάριστη έκπληξη, η οποία με κατασυγκίνησε: στο γράμμα Ψ συμπεριέλαβε τον βίο και το έργο του Κύρου Μητροπολίτη Ξάνθης (από Νεοκασαίρειας και Κοτυπρων Ξάνθης) Πολυκάρπου Ψωμιάδη, ο οποίος ήταν αδελφός της γιαγιάς μου (μητέρα του αειμνήστου πατρός μου Ελευθερίου Ταταριδής)!!!

Λοιπόν, σφείλω, για λόγους Κριτικής εκτιμήσεως και Πνευματικής αξιολογήσεως, να εξάρω τη νέα αυτή συγγραφική προσφορά του κ. Γ. Θ. Παπαδόπουλου στο φιλαναγνωστικό κοινό του Ποντιακού Κόσμου, με το πιο πάνω βιβλίο του. Τον συγχαίρω με χαρά και ειλικρίνεια! Επίσης το ίδιο πράττω και για τους ιδεαλιστές Εκδότες Αφούς Κυριακίδη!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ
Ζάκυνθος

Υ.Γ. Δεν θάταν άσκοπο να γραφεί ότι, ένας διακεκριμένος συμπατριώτης μας, ο εν αποστατεία Αντιστράτηγος κ. Νικ. Νικολαΐδης, στο τ. 66 - Απρ. - Ιουν. 2001 του "ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ" της Ευξείνου Λέσχης Κοζάνης, παρουσίασε ένα εξαιρετικού ενδιαφέροντος πολυσέδλιο Αφιέρωμα στον θείο μας Κύρο Μητροπολίτη Πολύκαρπο Ψωμιάδη!

Ο ίδιος

Ελληνικά σχέδια για Πόντο ανακάλυψε η Άγκυρα!

Του Αρη Αμπατζή

Περίεργους ισχυρισμούς περί μυστικών σχεδίων για τον Πόντο που εφαρμόζονται εκ μέρους της Ελλάδας διατύπωσε ο στρατιωτικός διοικητής της Κερασούντας, ταξίαρχος στρατοχωροφυλακής Μπακί Ονουλρούμπας, με τρόπο μάλιστα που εμπλέκει και την ελληνική διπλωματική αντιπροσωπεία στην Τουρκία.

Ο ταξίαρχος επισκέφθηκε την Ένωση Συντακτών Κερασούντας, όπου είπε χαρακτηριστικά: "Γνωρίζουμε πολύ καλά τον πραγματικό σκοπό αυτών που έστειλαν 20-30 φτωχούς μαθητές στην Ελλάδα από τις επαρχίες Τόνια και Σούρμενε της Τραπεζούντας, λέγοντας ότι θα τους παράσχουν παιδεία. Είναι ένα από τα σχέδια που εφαρμόζουν με μυστικότητα εδώ και λίγα χρόνια οι Έλληνες με σκοπό να πραγματοποιήσουν τα όνειρά του περί Πόντου.

Ο κυριότερος λόγος για τον οποίο η Ελλάδα θέλει να ανοίξει προξενείο στην Τραπεζούντα, είναι η επιθυμία τους να υποστηρίξουν τις δραστηριότητες περί Πόντου. Αυτό κρύβεται πίσω και από τις συχνές περιοδείες του γενικού προξένου της Ελλάδας στην Ανατολική Μαύρη Θάλασσα".

Προφανώς ο ταξίαρχος εννοούσε περσινή περιοδεία του πρεσβευτή της Ελλάδας στην Άγκυρα Ι. Κοραντή, καθώς επίσης και αντίστοιχη περιοδεία του προκατόχου του Δ. Νεζερίτη.

Ο Τούρκος ταξίαρχος υποστήριξε επίσης ότι "με αυτές τις σκέψεις ήλθαν με πλοίο Έλληνες επιχειρηματίες στο λιμάνι της Τραπεζούντας. Οι διάφορες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν από την Ελλάδα σε διάφορες περιοχές, με την επίφαση του τουρισμού έχουν γίνει με σκοπό να υποβοηθηθούν ορισμένες δραστηριότητες μισιονάριων. Οι κάτοικοι της περιοχής πρέπει να είναι προσεκτικοί με τις δραστηριότητες αυτές".

Η στρατιωτική διοίκηση της Τραπεζούντας καλύπτει τη Σινώπη, τη Σαμψούντα, το Ορντού, την Κερασούντα, την Τραπεζούντα και τη Ρίζε.

Τέλος, να σημειωθεί ότι ουδείς Τούρκος αξιωματικός μπορεί να κάνει δηλώσεις δίχως την έγκριση της ανώτατης του αρχής, που στην προκειμένη περίπτωση είναι το επιτελείο στρατοχωροφυλακής, αλλά αν ληφθεί και η λεπτότητα του θέματος, το Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων.

Αναδημοσίευση: "Ελευθεροτυπία"

Η Ρωμανία
κί' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κί' άλλο

Δίψα για την ελληνική γλώσσα

-Μιλάτε στην περιοχή σας την ελληνική γλώσσα; "Όχι, στις περισσότερες οικογένειες δεν μιλάνε καθόλου νεοελληνικά. Μερικοί συνεννοούνται στα ποινικά, τα τουρκικά ή τα μαριουπολίτικα. Ακόμη και στα ρωσικά. Η μητρική γλώσσα μαθαίνεται μόνο μέσα στην οικογένεια.

Τα Ελληνόπουλα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρακολουθούν μαθήματα ρωσικής γλώσσας στα ρωσικά σχολεία. Την ελληνική που διδάσκεται ευκαιριακά ελάχιστα δάσκαλοι ξέρουν".

-Και με ψήφουλα φυσικά θα αμείβονται;

"Οι δάσκαλοι αυτοί πληρώνονται από τους ελληνικούς συλλόγους ή από τους ίδιους τους μαθητές. Ο μεσαίος μισθός ενός τέτοιου δασκάλου είναι από τριάντα έως πενήντα μάρκα το μήνα".

-Στις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης;

"Λίγα πράγματα στη δευτεροβάθμια, στα πανεπιστήμια και τα ινστιτούτα είναι καλά. Διδάσκεται ως δεύτερη ξένη γλώσσα παράλληλα με τη διδασκαλία της αγγλικής και της γερμανικής. Έχουμε λοιπόν αγγλοελληνικά ή γερμανοελληνικά τμήματα των πανεπιστημίων της Ρωσίας, της Ουκρανίας και της Γεωργίας".

-Στις χώρες της παρευξείνιας ζώνης ποιο νέκι μαθαίνουν την ελληνική;

"Έχουμε τρεις κατηγορίες: οι Έλληνες που θέλουν να ξέρουν τη μητρική τους γλώσσα και οραματίζονται το μέλλον τους στην Ελλάδα, οι Έλληνες που θέλουν

να γίνουν δάσκαλοι της ελληνικής γλώσσας και να προσφέρουν στον τόπο τους στους ελληνικούς συλλόγους, τα ελληνικά σχολεία και τα ελληνικά προξενεία

και οι ξένοι που επιθυμούν να μάθουν την ελληνική γλώσσα για διάφορους άλλους λόγους".

-Τι ετοιμάζεται για το επόμενο διάστημα;

"Δημιουργούμε βιβλιοθήκες με βιβλία και πρακτικά συνεδρίων, ετοιμάζουμε ιστοσελίδα με τα νέα της διασποράς

από την Αζοφική, προγραμματίζουμε φεστιβάλ ελληνικού κινηματογράφου σε όλες τις πόλεις της Μαύρης Θάλασσας και προμήθεια ντοκιμαντέρ με ελληνικά θέματα, που θα αναμεταδώσουν οι εδώ τοπικοί σταθμοί".

-Πώς μπορούν οι απόδημοι νεολαίοι να επικοινωνούν μαζί σας και να ανταλλάσσετε απόψεις;

"Πολύ εύκολο, συνδεθείτε με το www.Youmore.GR, την ηλεκτρονική πύλη (portal) της Απόδημης Νεολαίας από την Ευρώπη. Έτσι θα μπορείτε να μας στέλνετε τα νέα από τη χώρα όπου ζείτε, τα γεγονότα που γίνονται στην περιοχή σας και θα μπορούμε να σας ενημερώνουμε για τυχόν προσθήκες ή αλλαγές στο portal μας. Υπάρχει δυνατότητα να επικοινωνήσετε εκτός από την ελληνική και άλλες 11 γλώσσες".

G.A.K.

Αναδημοσίευση: "ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ" 21/3/2002

ΘΕΛΕΙ ΚΑΙ ΡΩΤΗΜΑ

... ΔΙΟΤΙ, μας στέλνει τα νέα του από τη μακρινή Σταυρούπολη της Ρωσίας όχι μόνον ως ένα από τα Ελληνόπουλα που αγωνίζεται για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας αλλά και ως ο συντονιστής της Νεολαίας Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού Περιφέρειας Ευρώπης. Διότι ο λόγος του είναι κρουαγιέ αγωνίας για τους τετρακάσιες χιλιάδες εναπομείναντες Έλληνες της νότιας Ρωσίας, τους οποίους ζητεί η ελληνική Πολιτεία να βοηθήσει. Μιλάμε με τον Γρηγόρη Τσαμουρλίδη.

ΤΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΣΤΟΝ ΟΗΕ

Η Διεθνής Ένωση για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών, είναι μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση δραστηριοποιημένη πολύ πριν γίνουν... της (αμερικανικής) μόδας οι ΜΚΟ. Ξεκίνησε πριν 27 χρόνια σε Γαλλία και Ιταλία, πρόεδροί του έχουν διατελέσει μεγάλα ονόματα της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής (όπως ο νομπελίστας της Ειρήνης Αντόλφο Πέρες Εσκιντέλ) και σήμερα, δραστηριοποιείται σε πολλές χώρες του πλανήτη, ενώ έχει ειδικό στάτους στον ΟΗΕ.

Το Διεθνές Διαρκές Δικαστήριο των Λαών, ένα δικαστήριο γνώμης το οποίο είχε εκδικάσει στο Παρίσι το 1984 το αρμενικό ζήτημα ανοίγοντας έτσι τον δρόμο σε εθνικά Κοινοβούλια και στα Ηνωμένα Έθνη, ήταν πρωτοβουλία της Διεθνούς Ενωσης.

Η σημαντική αυτή διεθνής οργάνωση, λοιπόν, κατέθεσε τον περασμένο Γενάρη στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ γραπτή έκθεση για τους Πόντιους στη σημερινή Τουρκία και τα αστικά - πολιτικά - γλωσσικά δικαιώματά τους, έκθεση που διένεμε ο γ.γ. στα 80 κράτη - μέλη. Η Τουρκία, της οποίας ο αρμόδιος υπουργός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μίλησε εκεί, ζήτησε να αποσυρθεί, κάτι που όμως δεν έγινε δεκτό.

Διαβάζουμε στον πρόλογο της έκθεσης: Με αυτό το θέμα της ημερήσιας διάταξης, η Διεθνής Ένωση για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών επιθυμεί να υποβάλλει στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων την περίπτωση των Ποντίων που κατοικούν στην ευρισκόμενη τώρα στην Τουρκία ιστορική περιοχή του Πόντου, από την Σινιάπη έως την Τραπεζούντα.

Η ανησυχία μας αφορά στους περιορισμούς στην ελευθερία έκφρασής τους με την οποία υποδηλώνεται η πολιτιστική τους ταυτότητα και η οποία διαμορφώθηκε κατά την διάρκεια χιλιάδων ετών. Η παρούσα επικοινωνία αναφέρεται σε εκείνο το κομμάτι των Ποντίων που παρέμεινε στις ιστορικές του περιοχές, καθώς και αλλού στην Τουρκία.

Και στην ιστορική αναδρομή: Παρότι οι εξαλακμασμένοι Πόντιοι τον Πόντου στερήθηκαν για δεκαετίες του δικαιώματος επικοινωνίας με τους Πόντιους της Ελλάδας και των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και παρότι υπέφεραν για δεκαετίες από συστηματικές πολιτικές διάλυσης των κοινωνιών τους, εξακολουθούν να επιμένουν στην ιδιαίτερη Ποντιακή τους ταυτότητα. "Είμαστε Πόντιοι" δηλώνουν μέχρι σήμερα, ιδι-

αίτερα τις τελευταίες δεκαετίες αυτή η αίσθηση της ιδιαίτερης ταυτότητας αυξάνεται και συνοδεύεται από πράξεις διανοητικής και πολιτιστικής εξύψωσης. Ωστόσο, ακόμη και προσπάθειες προσπαθείς εκ μέρους των νέων Ποντίων διανοουμένων να εκφράσουν με λόγια ή με γραπτά κείμενα την ιστορία, την πολιτιστική ταυτότητα αυτού του λαού, αντιμετωπίζονται με σκληρά μέτρα από τους Τουρκικές αρχές. Όπως αξιόπιστα έχει αναφερθεί, κατά την διάρκεια των τελευταίων ετών οι ζωές των Ποντίων διανοουμένων που τολμούν να εκφράσουν τις απόψεις τους απειλούνται σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και με θάνατο. Αυτή η καταπίεση συνοδεύεται από ψευτο-επιστημονικές προσπάθειες διαστρέβλωσης της τρισεχλιετούς πλούσιας ιστορίας αυτού του λαού και αυτής της περιοχής.

Οι προσπάθειες αυτές καταβάλλονται από προπαγανδιστές και από αποκαλούμενους καθηγητές. Η επίσημη γραμμή ισχυρίζεται ότι ο ιστορικός αυτός λαός είναι Τουρκικής καταγωγής. Ένα τυπικό παράδειγμα αυτής της συμπεριφοράς εκ μέρους των αρχών αποτελεί μια τηλεοπτική σειρά που διαδραματίστηκε πριν κάποιο καιρό στην Τραπεζούντα και στην οποία ένας απόστρατος αξιωματούχος καθηγητής εξαπέλυσε από τη μια μεριά ισχυρισμούς ότι οι Πόντιοι είναι Τουρκικής καταγωγής, και από την άλλη απειλές κατά των Ποντίων που διεκδικούν το δικαίωμά τους να διατηρούν επαφές με τους Πόντιους στην Ελλάδα. Επιπλέον, Πόντιοι ταξιδιώτες από την Ελλάδα κατά τη διάρκεια επισκέψεών τους στον Πόντο, υποβάλλονται σε αυστηρούς ελέγχους και παρακολούθηση από τις Τουρκικές αρχές.

Και μετά τις αναφορές στις αυταρχικές μεθόδους του τουρκικού κράτους που αποβλέπουν στην εξάλειψη της ποντιακής γλώσσας και ιδιαιτερότητας καταλήγει:

Η Διεθνής Ένωση για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών επιθυμεί να επιμείνει στην ανυπαρξία ελευθερίας έκφρασης ενός συγκεκριμένου λαού, των Ποντίων, στη σημερινή Τουρκία. Η διεθνής κοινότητα οφείλει να γνωρίζει αυτήν την κατάσταση. Επιπλέον, παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση της άρσης της αποτελούν ένα βήμα προς τη διαφύλαξη ενός ζώντος πολιτισμού ο οποίος έχει εμπλουτίσει την ανθρωπότητα.

Οι θύγατρες ΜΚΟ άραγε που να βρίσκονταν, στους διαδρόμους του ΥΠΕΞ ίσως.

"Αντιφωνητής Θράκης" 21/3/2002

Η Ε.Λ.Β. ΣΥΓΧΑΡΕΙ

Αξιότιμε κ. Κουτσουπιά,

Οντως, το μακροβούτι σου μέσα στον απέραντο ωκεανό της ποντιακής κληρονομιάς υπήρξε καρποφόρο.

Δεν ενεδύθασες με άδεια χέρια.

Το πολυσέλιδο βιβλίο σου με τίτλο «Η Πνευματική αναγέννηση του Ποντιακού Ελληνισμού» συναρπάζει και φρονιματίζει τον αναγνώστη.

Αποτελεί όαση ελπίδας κατά της ποικιλόμορφης διαφθοράς που υπονομεύει τους κανόνες της ηθικής και του δικαίου. Πρέπει να είσαι πολύ υπερήφανος για το πολυετές αυτό ερευνητικό σου πόνημα.

Φωτογραφίζει αριστοτεχνικά, προς μίμηση, το θρυλικό παρελθόν των ποντίων.

Έχουμε χρέος να το μελετήσουμε γιατί το μέλλον δίχως τη γνώση του παρελθόντος είναι αβέβαιο. Με την δανειστική μας βιβλιοθήκη θα αξιοποιηθεί δεόντως και ταυτόχρονα θα συμβάλουμε ουσιαστικά στην ευρεία κυκλοφορία του.

Οποιος ανασταίνει το άρωμά του δεν συκοφαντεί τους ποντίους αλλά αποστομώνει τον κάθε συκοφάντη.

Ο κόσμος είναι απληροφόρητος.

Θερμά συγχαρητήρια. Έκανες κάτι που έπρεπε να γίνει. Είναι ημετισμός, σε μια παραπαίουσα εποχή, σαν τη δική μας, να θυσιάζει κανείς πολύτιμο χρόνο και χρήμα προβάλλοντας τη λάμψη μιας κοινωνίας ανθρώπων δομημένης πάνω σε αιώνιες ηθικές αξίες.

Σου ευχόμαστε απο καρδίας και άλλες τέτοιες επιτυχίες για το καλό του τόπου μας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

- Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.
- Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες. Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Εφεραν πέτρες από τον Καύκασο για να κτίσουν εκκλησία "εδώ"

Του Σταύρου Τζίμα

Θεσσαλονίκη. Όταν το 1866, με τη λήξη του ρωσοτουρκικού πολέμου, οι Έλληνες του Πόντου εγκατέλειπαν τις πατρογονικές τους εστίες, ακολουθώντας τα ρωσικά στρατεύματα για να σωθούν, πρόλαβαν και πήραν μαζί τους λιγοστά υπάρχοντα από τα νοικοκυριά και τις εκκλησίες.

Εκεί στην ομόθηρη Γεωργία, ογδόντα χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Τιφλίδας, όπου βρήκαν καταφύγιο, έφτιαξαν πρώτα μια εκκλησία και μετά άρχισαν να κτίζουν τα σπίτια για να μείνουν.

Έναν αιώνα μετά, τα 'φερε έτσι η ζωή ώστε οι απόγονοί τους, Έλληνες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης όπως οι ίδιοι θέλουν να τους λένε, ή "Ρωσοπόντιοι", όπως συνηθίζεται να αποκαλούνται, να ξεκληρίζονται και πάλι, με προορισμό αυτήν τη φορά τη μητέρα πατρίδα, δηλαδή την Ελλάδα.

Όπως τότε έτσι και τώρα το πρώτο μέλημα για αυτούς τους ανθρώπους ήταν το κτίσιμο μιας εκκλησίας στους οικισμούς που μόνοι τους, βοηθώντας ο ένας τον άλλον, κατασκεύαζαν στη Θεσσαλονίκη κι άλλες περιοχές της Βόρειας Ελλάδας. Στη Νέα Σάντα του Κιλκίς, ο ιερός ναός του Προφήτη Ηλία έχει τη δική του ιστορία αν και νεοανεγερθείς.

Τον έκτισαν παλιννοστήσαντες Έλληνες από τη Γεωργία, με τα ίδια τους τα χέρια, με πέτρες που κουβάλησαν από τον Καύκασο!

Στον Προφήτη Ηλία αφιέρωσαν την εκκλησία που έκτισαν το 1866 στο χωριό Ιραγκά, στη Γεωργία, ως σύμβολο της αδούλωτης θρησκευτικής τους πίστης, στον Προφήτη Ηλία αφιέρωσαν και ετούτη που έχτισαν στο Κιλκίς με σκοπό γύρω από αυτήν να φτιάξουν ένα ολόκληρο χωριό.

Τέσσερα χρόνια (1995-1998) δούλευαν μάστορες και απλοί εργάτες, Έλληνες από τη Γεωργία όλοι τους, για να φτιάξουν μια εκκλησία πιστό αντίγραφο του Προφήτη Ηλία του Ιραγκά και για να το πετύχουν, μετέφεραν εκατοντάδες τόνους πέτρες από τη μακρινή Γεωργία, στο πορτογαλικό των επιβατικών λεωφορείων που εκτελούν τα δρομολόγια Τιφλίδα - Θεσσαλονίκη!

Επικίνδυνη επιχείρηση

Όπως λέει ο πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Προσφύγων "Προφήτης Ηλίας" κ. Αχιλλέας Τσεπίδης, επρόκειτο για μια επίπονη και επικίνδυνη επιχείρηση, η οποία ωστόσο ολοκληρώθηκε χάρις στη δυνατότητα της πίστης όλων όσοι συμμετείχαν στην προσπάθεια να κτιστεί ο ναός.

"Γύρω από αυτή την εκκλησία πρόκειται να κτίσουμε μόνοι μας ένα παραδοσιακό χωριό, πιστό αντίγραφο αυτών που ζούσαμε στον Καύκασο. Σκοπεύουμε μάλιστα να φτιάξουμε και ένα μουσείο, στο οποίο θα συγκεντρώσουμε δείγματα του λαογραφικού πλούτου και της παράδοσης των προγόνων μας", προσθέτει και αποκαλύπτει ότι στις σκέψεις τους είναι να δώσουν στο χωριό αυτό το όνομα του κ. Αντρίου Αθηνών, προέδρου του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού, για τη βοήθεια που εξακολουθεί να προσφέρει στους ομογενείς που απέμειναν στην πρώην Σοβιετική Ένωση.

Αν οι παλιννοστήσαντες Ελληνοπόντιοι φτιάχνουν μόνοι τους τις εκκλησίες τους, σε κάποιες άλλες περιοχές της γης, ελληνοορθόδοξοι χριστιανικοί ναοί έχουν μετατραπεί σε ερείπια εξαιτίας θρησκευτικών διώξεων ή αδιαφορίας των κρατούντων. Τέτοιοι ναοί έχουν εντοπιστεί σε Ρωσία, Ουκρανία, Γεωργία, Ρουμανία, Μολδαβία και Αλβανία, πλην όμως οι εκεί ομογενείς αδυνατούν να τις επισκευάσουν και να τις λειτουργήσουν.

Εξαίρεση φυσικά η Αλβανία, όπου ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιος έχει επιδοθεί σε αγώνα για την επισκευή των ορθόδοξων εκκλησιών και έως τώρα έχει καταφέρει να λειτουργήσουν περισσότερες από διακόσιες πενήντα.

Το Συμβούλιο Αποδήμου Ελληνισμού σχεδιάζει και πρόκειται να χρηματοδοτήσει πρόγραμμα για τον εντοπισμό και την επισκευή των κατεστραμμένων εκκλησιών στις παραπάνω χώρες.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 25-12-01

Ο Αθηνών Χρυσάνθος και η 6η Απριλίου 1941

Του Μάνου Χαριτατού

(Προέδρου του Ελληνικού Λογοτεχνικού & Ιστορικού Αρχείου)

Το ΕΛΙΑ απέκτησε πρόσφατα τα αρχεία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσάνθου (1881-1949), του ιεράρχη που αρνήθηκε να ορκιστεί την εγκαθιδρυμένη από τους Γερμανούς κυβέρνηση του στρατηγού Γ. Τσολάκογλου με συνέπεια να χάσει τον αρχιεπισκοπικό θρόνο. Το αρχείο αποτελεί πολύτιμο ιστορικό απόκτημα ενισχύοντας την επετειακή σηματοδότηση του ιστορικού γεγονότος.

Χαρακτηριστικό της στάσης του Χρυσάνθου είναι το γεγονός ότι την ίδια κιόλας μέρα της επίθεσης της Γερμανίας κατά της Ελλάδας (6 Απριλίου 1941), ο αρχιεπίσκοπος, ως εκπρόσωπος της Ιεράς Συνόδου, απευθύνει διάγγελμα με το οποίο εμψυχώνει τον "ευσεβή ελληνικόν λαόν" και τον "φιλόχριστον στρατόν" ενάντια στους κατακτητές. Το διάγγελμα δημοσιεύεται στο επίσημο δελτίο της Εκκλησίας της Ελλάδος Εκκλησία στις 17 Απριλίου 1941. Στο ημερολόγιο του αρχιεπισκόπου καταγράφεται το βάθος της ανησυχίας του:

"29 Απριλίου. Πληροφορούμαι ότι ο Στρατηγός Τσολάκογλου, αφού συνήψε την επονειδίστον συμφωνία με τους Γερμανούς επάνω εις το μέτωπον, κατελθών εις Αθήνας πρόκειται εντολή των Γερμανών να σχηματίση Κυβέρνησιν. Τούτο με στενοχωρεί πολύ διότι θα περιπέσωμεν εις δύο δεινά, την τυραννίαν της ψευδοκυβερνήσεως Τσολάκογλου, ήτις, συμφώνως προς όσα φρονεί και ο Hitler, εις μέρη των Αθών μου, θα είναι χειρότερα της των Γερμανών. Προτιμότερον μόνοι οι Γερμανοί να έχουν τας ευθύνas της διοικήσεως οπότε θα είναι προσεκτικώτεροι".2

Αργότερα, όταν έχει αρχίσει η μεθόδευση για την απομάκρυνσή του, καταγράφει: "27 Μαΐου. Επιτροπή του βιομηχανικού και εμπορικού κόσμου αποτελούμενη εκ των κ.κ. Θωμά Λαναρά, Σ. Τεγοπούλου και Μάκη Σισιόσογλου επισκέπτονται τον Τσολάκογλου και επιστούν την προσοχήν του να μην δημιουργήση ζήτημα εκκλησιαστικόν και ταραχή την Εκκλησίαν της οποίας η τάξις και η δύναμις είναι απαραίτητος κατά τους χαλεπούς τούτους καιρούς. Απαντά ότι τον Αρχιεπίσκοπον Χρυσάνθον δεν τον θέλουν οι Γερμανοί και δια τούτου είμαι υποχρεωμένος να τον παύσω".3

Ο αρχιεπίσκοπος μοιάζει να έχει απόλυτη συνείδηση ότι η πορεία των γεγονότων έχει προδιαγραφεί και τα περιθώρια της προσωπικής του αντίστασης εκμηδενίζο-

* Το Δελτίον Ταυτότητας του Χρυσάνθου, με ημερομηνία έκδοσης 17 Μαΐου 1945, είναι χαρακτηριστικός τύπος της πρώτης μετακατοχικής ταυτότητας αλλά και για τα αναγραφόμενα, επίμαχο θέμα τα τελευταία χρόνια μεταξύ εσκαυχοαναζόμενης Κράτος και Εκκλησίας. Ο Χρυσάνθος ως Αρχιεπίσκοπος αναιρέθηκε και στάθηκε στο ύψος των κρίσεων για την Ελλάδα τότε περιστάσεων. Αρνούμενος να ορκιστεί την κυβέρνηση Τσολάκογλου, έχασε μεν τον Αρχιεπισκοπικό θρόνο αλλά έσωσε το κύρος της Εκκλησίας, όπως άλλοι ιεράρχες λίγο αργότερα, στην Κατοχή: ο Ιωακείμ Κοζάνης, ο Μητροπολίτης Ηλείας ή άλλοι, πιο τολμηροί, οπλοφόροι μπήκαν σε ανορθόδοξο πόλεμο: παπα-Χολέβας, Ανυπόμονος κ.α. κερδίζοντας ως εύσημο τη λήθη ή και τον χαρακτηρισμό του μιάσματος (φωτ.: Αρχείο ΕΛΙΑ).

νται:

"18 Ιουνίου. Εξεδόθη η Εφημερίς της κυβερνήσεως περιέχουσα την εισηγητικήν έκθεσιν και την Συντακτικήν Πράξιν της ψευδοκυβερνήσεως Τσολάκογλου. Δια της Συντακτικής ταύτης Πράξεως παύεται ο κανονικός Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσάνθος και ως εκτελεστικόν όργανον της Κυβερνήσεως καλούνται 22 εγκάθετοι αρχιερείς εκ των ψηφισάντων τον Δαμασκηνόν άνευ σειράς και τάξεως και αποκαλούνται Μειζων Σύνοδος, η απόφασις της τούτης παρασυναγωγής θεωρείται: τελεσίδικος και ανέκκλητος, αποκλείεται δε οιαδήποτε προσφυγή ενώπιον παντός και πάσης φύσεως δικαστηρίου, δικαιοδοσίας και αρχής, ως και του Συμβουλίου της Επικρατείας".4

Τα παραπάνω παραθέματα είναι απλώς ενδεικτικά της σημασίας της προσωπικότητας, του υψηλού κύρους και του ήθους του ιεράρχη. Η παρουσίαση εδώ ορισμένων από τα τεκμήρια του αρχείου προσφέρει μια πρώτη εικόνα υπομνηματισμού των γνωστών ημερολογιακών του αποσπασμάτων. Η ολοκληρωμένη και συστηματική αξιοποίηση των περιεχομένων του αρχείου μένει να αποτελέσει αντικείμενο της προσεχούς ιστορικής έρευνας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το αρχείο δώρισε στο ΕΛΙΑ η οικογένεια Μάρκου Πολυζώνη, την οποία από την θέση αυτή ευχαριστούμε θερμά.
2. Βλ. Γεώργιος Ν. Τασούδης, Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσάνθος εκ του αρχείου του. Βιβλίο δεύτερο 1926-1949, Αθήνα 1972, σελ. 379
3. Τασούδης ό.π.σελ. 383
4. Τασούδης ό.π.σελ. 386

Αναδημοσίευση: «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
Κυριακή 7 Απριλίου 2002

Σημ. «Αργοναύτη»: Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Απόστολο Δ. Ιωσηφίδη, επιστημονικό συνεργάτη της Ένωσης Δήμων Ν. Ημαθίας, για την καλοσύνη του να μας εφοδιάζει με δημοσιεύματα.

Νέο Κούγκι

**Γράφει ο Γεώργιος Τσαλουχίδης
Πρόεδρος Πανελληνίας Ένωσης Ποντίων
Αξωματικών
"Αλέξανδρος Υψηλάντης"**

Περίφροντις, περιλυπος, αλλά και υπερήφανος για την καταγωγή του, θα σκαρφιάσει ο Έλληνας, στις 27 Απριλίου, στον ιερό τόπο της πρωτοφανούς θυσίας του γενναίου στρατιώτη, του ήρωα Κωνσταντίνου Κουκιδή.

Θα ζήσει και πάλι η Ακρόπολη των Αθηνών τις ηρωικές στιγμές που χάρισε στο πανελλήνιο ο Έλληνας φρουρός της γαλανόλευκης στον ιερό βράχο όπου έστησε περιλαμπρές τις μούσες του ο Περικλής με τη σμίλη του Φειδία.

Πρόξη ηρωική που φαντάζει μύθος, 27η Απριλίου 1941, 61 χρόνια πριν. Ο μωρμένος εαρινός αέρας απλώνει τα μαθημένα φτερά του στον αττικό ουρανό. Την πόλη της θεάς Αθηνάς μολύνει με την παρουσία του ανίερου κατακτητή. Βαριά η σκιά της ήττας. Ο εχθρός εισέρχεται στην πόλη του φωτός ως στυγνός κατακτητής.

Πρώτο του μέλημα η υποστολή της ελληνικής σημαίας. Θέλει πλήρη την υποταγή. Η σκυθρωπισμένη αυγή διαγράφει τη μεγαλόπρεπη σιλουέτα του Έλληνα φαντάρου που σπητός και αγέρωχος, ζωσμένος ακόμα τα τιμημένα του άρματα, φρουρεί τη γαλανόλευκη σημαία εδώ, στο βράχο της Ακρόπολης, κάτω από το άγρυπνο βλέμμα της θεάς.

Δεν προέρχεται από τζάκι ο νεαρός φαντάρος, δε διαθέτει περγαμηνές, δεν τον συνοδεύουν υψηλές διακρίσεις. Η γρανιτένια όμως καρδιά του αγκαλιάζει σύσσωμο το ελληνικό γένος, ολάκερη την Ελλάδα. Ζει και πάλλεται γι' αυτήν, αγωνίζεται για τη δόξα της.

Φρουρεί τη σημαία που λίγες μέρες διέσχιζε αναπεπταμένη τα ηπειρωτικά βουνά και φάνταζε νικηφόρα στις κορυφές των ορέων της Βόρειας Ηπείρου, αγκαλιασμένη με την πολεμική ισχύ των Ελλήνων μαχητών "Αέρα".

Φρουρεί το σύμβολο του έθνους που λίγο πριν κυμάτιζε περήφανο στο Ρούπελ, στις βόρειες προφυλακές της χώρας, στις πόλεις, στα χωριά και σε κάθε γωνιά της ελληνικής γης.

Βέβηλες μπότες μολύνουν τώρα και τον ιερό βράχο του Παρθενώνα. Γερμανός αξιωματικός διατάσσει τον Έλληνα φρουρό να κατεβάσει από τον ιστό της την ελληνική σημαία και να υψώσει τη σβάστικα. Ο γενναίος φρουρός, εν γνώσει των συνεπειών της άρνησης, δεν υπακούει.

Αναθυμιάται την ηρωική απάντηση του τελευταίου βυζαντινού αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου προς τον πολιορκητή Μωάμεθ το Β', "το δε την Πόλιν σοι δούναι ουκ εμόν ουτ' άλλου των κατοικούντων ενταύθα κοινή γαρ γνώμη πάντες αυτό προαιρέτως αποθανούμεν και ου φειδόμεθα της ζωής ημών". Ξεδιπλώνεται μπρος στα έκπληκτα μάτια του η μεστή ηρωικών κατορθωμάτων ελληνική ιστορία. Βλέπει τους τριακόσιους του Λεωνίδα να ανθίστανται στη στρατιά των Μήδων και να πέφτουν μέχρις ενός, ψελλίζει το επίγραμμα του Σιμωνίδη "Ω εριν αγγέλειν Λακεδαιμονίσις ότι της κείμεθα της κείνων ρήμασι πειθόμενα". Θυρεί την Αλαμάνο, τον Αθανάσιο Διάκο να μάχεται γενναία κατά του σουρφετού του Ομέρ Πασά. Φαντάζεται το ρασοφόρο Παπαφλέσσα να αναμετρείται με τη στρατιά του Ιμπραήμ στο Μανιάκι. Τον Κολοκοτρώνη να αποδεκτιζει το στέλειωτο ασκέρι του Δράμαλη στα Δερβενάκια και αναφωνεί "ΟΧΙ", δεν ανέχομαι τούτη την ταπεινώση "Ου καταισχυντώ σύμβολα τα ιερά".

Η ένδοξη ελληνική σημαία υποστέλλεται. Το μισητό σύμβολο του Γ' Ράιχ κυματίζει τώρα στον ιερό βράχο. Η φιλαγερή ψυχή του ηρωικού φρουρού επαναστατεί. Στα χέρια του κρατά διπλωμένη την ελληνική σημαία, την κοιτά περιλυπος, αγανακτεί, τρέμει σύγκορμος από θυμό, δακρύζει, θαλώνει ο νους του, δεν έχει διέξοδο. Ξεδιπλώνει αίφνης τη γαλανόλευκη που κρατά, την ασπάζεται, τυλίγεται μ' αυτή και ορμά στον γκρεμό. Ο αίτός της λευτεριάς πετά στην αιωνιότητα. "Ανδρών επιφανών πάσα γη τάφος".

Το άψυχο κορμί του ήρωα, περιβεβλημένο με το ακριβότερο σύμβολο, αναπαύεται πάνω στα ανοιξιάτικα λουλούδια που δειλά προβάλλουν στην αττική γη.

Το άλοκο αίμα του πατίζει τα αγριολούλουδα της νιότης, απλώνει ρίζες η λευτεριά, ο καρπός θα νάρθει σύντομα. Από τα βόθη των αιώνων ακούγεται απόμακρη η πρότροπή του τραγικού ποιητή Αισχύλου "Πτε παίδες Ελλήνων...". Αντιλαλεί γοερά στα σκιερά φαράγγια ο Θούριος του Ρήγα "Ως πότε παλικάρια θα ζώμεν στα στενά".

Πυρακτωμένο σίδερο διαπερνά τις καρδιές των Πανελλήνων. Ξυπνούν οι μνήμες του '21. Το Μεσολόγγι φλέγεται, πύρινες ανταύγειες χαράσσουν το σπερμάτωμα. Ολόρθο στέκεται το Κούγκι. Απαρτο το Αρκάδι. Η Πίνδος σμένει το μεγαλείο του '40. Οι ψυχές των αιδιμων ηρώων υπερίπτανται της βορειοηπειρωτικής γης. Όμοια Άγγελοι. Σιδηρόφρακτες στρατιές του νέου επιδρομέα παραβιάζουν τα σύνορά μας. Όρνια κρώζουν απειλητικά και ρυπαίνουν τον καθάριο ουρανό της χώρας, της γης που φώτισε με το ανόπερο πνευματικό της φως την οικουμένη. Το χείμα του γαλούχησε στρατιές ηρώων και δέχτηκε όλητο το νεανικό τους αίμα. Η Ελλάδα θρηνεί τώρα τα παιδιά της.

Ένδοξο τέκνο μιας υπερένδοξης πατρίδας ο Κωνσταντίνος Κουκιδής, δίδοξε στις επερχόμενες γενιές πως ο θάνατος για την πατρίδα, θάνατος δεν είναι. Το όνομά του κατέστη συνώνυμο της ανδρείας, όμοιο της δόξας.

Η σκλή του χρόνου δε στάθηκε ικανή να αλλοιώσει ουδ' επ' ελάχιστον την ιστορική πράξη του γενναίου τέκνου της λεβεντογέννας μάνας, της αιώνιας Ελλάδας.

Περικαλλής ανδριάντας πρέπει στον τόπο της θυσίας του, για να διακηρύττει εσαεί, σε δικούς και ξένους, πως οι Έλληνες ξέρουν και να πεθαίνουν για τα Όσα και τα Ιερά του έθνους.

Ο ήρωας Κωνσταντίνος Κουκιδής, με τη γενναία του πράξη έγραψε ιστορία αντίμα της καταγωγής του.

Αναδημοσίευση: «ΛΑΟΣ» της Κυριακής, 28-4-2002

Παιδικά παιχνίδια

Στον Πόντο παίζονταν όλα τα γνωστά παιδικά παιχνίδια της Ελλάδας. Παράλλαγες μικρές υπήρχαν και αυτές μόνο σε ορισμένα.

Η μόνη διαφορά που υπήρχε ήταν η ονομασία του παιχνιδιού. Τα παιχνίδια, όπως και σήμερα παίζονταν στις αυλές, στις πλατείες, στα χωράφια και τους βοσκότοπους. Το χειμώνα τους υπαίθριους χώρους αντικαταστάσαν τα σπίτια και οι μάντρες. Στα ομαδικά παιχνίδια πάντα όριζαν αρχηγό. Οι ομάδες λέγονταν "αλάνια". Για τα μέλη της νικημένης ομάδας έβγαζαν διάφορες ποινές όπως, την ίππευση (κάλκεμαν), το μαστίγωμα (λορίαμαν), την απομίμηση της φωνής κάποιου ζώου, το ρέξιμο σε ανηφοριά κ.α. Το πρωτόκολλο του παιχνιδιού απαιτούσε ειλικρίνεια και όποιος δε συμμορφωνόταν με αυτό "έβγαζε" από το παιχνίδι. Το ζαβολιάρη (τζουχούζ) τον απέφευγαν για συμπαίκτη.

Τα πιο γνωστά παιχνίδια ήταν: Τα άλγια (αλογάκια), η τοπιονέα (γλύστρα), η γαιδρίτσα (καμελίτσα), η σπάνταση (σφεντόνες), η φουστραγγάλα (γίς τακλασί), το χοτίκι (γκέλα), η μεμέ (μάνια), το κεστικάρτς (πιτουρμπί), η τσαλίτσα (τσελίκι), τα σκαμνάκια, το γλίτς μπτοπούζ (κατέβα στραβοσάκαλι), το κόρτσασιν (τυφλόμυγα), το κοτς (κουτσό), το ασίχο (κότσια), η τάμα (τριώτα), τσίμμιν (σκλαβάκια), τα λίντσα (πετραδάκια - πεντόβολα), το σκονίν (σχοινάκι), ο γάντισρον (χορταερός), τα κούκλας (κούκλες), η ποπαδία (το γνωστό πλουμιστό ένταμο με τις φράσεις: "ποπαδία, ποπαδία έβγαλ' το βρακι σ' και πουρλάεφον"), οι κολοτούμπες. Ακόμη τα παιδιά κατασκεύαζαν και διάφορα παιχνίδια, όπως σφυρίχτρες από λάσπη (τσαμούρ), φλογέρες, λύρες, τόξα κ.α. Αγώνισμα είχαν το τοιουρούπ (τρέξιμο), το πάλεμαν (πάλη), το λάγκεμαν (άλμα), το νισιάν (βολή), την ισορροπία, την άρση βαρών κ.α.

Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ομαδικό παιχνίδι, που έπαιζαν τα παιδιά ήταν το "Τι - μη, τι - μη τον σε-τον".

Μαζεύονταν 5-6 παιδιά, αγόρια και κορίτσια, συνήθως τα βράδια, μέσα σε δωμάτιο. Κάθονταν κυκλικά με τα πόδια τεταμένα προς τα εμπρός ομόκεντρα.

Ο αρχηγός του παιχνιδιού ακουμπούσε με το δάχτυλό του κάθε πόδι. Λέγοντας ρυθμικά: "Τι - μη Τι - μη τον σε-τον τον σε - τον τον σπαι-ραϊ-τον, κρού-γω πέ-ρω το κον-τά-ρι και χτυ-πιώ το κη-λο-μά-ρι, κα-λο-μά-ριμ' τι θέ-λεις, θέ-λω κώ-κκι-νωγ ω-βόν, να εβ-γώ-νω σπη ε-λαϊ-αν, να χτυ-πιώ τον βρ-σι-λέ-αν. Σκό-μι, σκό-μι κώ-τσι-ξον, κρού-γω και κου-ρά-ζω-σε".

Σε κάθε υπογραμμισμένη συλλαβή ακουμπούσε νέο πόδι. Την τελευταία την έλεγε αργά. Ετσι υπήρχε χρόνος για να αποσύρει το δάχτυλό του από το πόδι. Το επόμενο πόδι έκανε. Αυτός που έκανε έσκυβε το κεφάλι καταγής. Συγκεκριμένα στηριζόταν στα γόνατα και στους αγκώνες με το κεφάλι κάτω, για να μη βλέπει. Οι νικητές γονάτιζαν γύρω του και τοποθετούσαν τις γροθιές τους τη μια πάνω στην άλλη. Ο αρχηγός μάντευε σωστά, απαλλασσόταν από την καταδικαστική θέση, γιατί διαφορετικά οι συμπαίκτες του θα του σφυροκοπούσαν την πλάτη με τις γροθιές τους. Στο τέλος του παιχνιδιού, για να διαλυθούν, κάποιος από την παρέα έδινε το σύνθημα: "Κάθα εις σ' σπί' ν' σι κι ο λύκος σο τρυπιν σι".

Τα μεγάλα κορίτσια σπάνια έπαιζαν με τα αγόρια. "Κορίτο" παίδιν με τα αγούρα ντο τάρεσα" (Κορίτσι πράγμα με τα αγόρια τι ανακατεύεσαι).

Τα κορίτσια είχαν για πιο αγαπημένο παιχνίδι τα λίντζα (πεντόβολα).

Γιάννης Μελετιδής

ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Γκραβούρα Τραπεζούντας από τη συλλογή του κ. Α. Αρτζόπουλου

Γκραβούρα Σινώπης από τη συλλογή του κ. Τάσου Κιτσιακίδη

Λεωνίδας Ιασωνίδης

Ο "νοσταλγός"

"Ξηρανόηει ημίν ο λάρυγξ, εάν επι-
λαθώμενά Σου, ω Πάτριος Ποντία γη"
Λεωνίδας Ιασωνίδης

Περιστατικά σαν αυτό που περιγράφεται παραπλεύρως μάλλον δεν ήταν σπάνια στα τα-
ραγμένα χρόνια που ακολούθησαν αμέσως με-
τά τη μικρασιατική καταστροφή.

Καθώς η Ελλάδα δεν είχε κατορθώσει ακό-
μη να συνέλθει από τη μεγαλύτερη συμφορά
της σύγχρονης ιστορίας της, η αποκατάσταση
των προσφύγων αποτελούσε το μόνιμο αντικεί-
μενο της πιο έντονης πολιτικής αντιπαράθε-
σης.

Μεταξύ των μαχητικότερων κοινοβουλευτι-
κών εκπροσώπων των προσφύγων ξεχωρίζει α-
πό την πρώτη στιγμή ένας δυναμικός βουλευ-
τής της Θεσσαλονίκης, ο οποίος εντυπωσιάζει
με την ευρυμάθειά του, τη ρητορική του δεινό-
τητα, τη χαρακτηριστική του ευχέρεια στη
χρήση της πιο εκλεπτυσμένης αρχαϊζουσας,
καθώς και τον έντονο αλλά ανεπιτήδευτο συ-
ναισθηματισμό του πολιτι-
κού του λόγου.

Ο Ιασωνίδης γεννήθηκε
στην Πουλιαντζάκη, μια γρα-
φική παραλιακή κωμόπολη
του Ευξείνου Πόντου, το
1884. Καθώς ανήκε σε ιδιαι-
τερα εύπορη οικογένεια, έ-
λαβε πολύ καλή για τα δε-
δομένα της εποχής του μόρφωση.

Αποφοίτησε ως αριστού-
χος από το περίφημο "Φρο-
ντιστήριο της Τραπεζού-
ντας" και εγγράφηκε στη
Νομική σχολή του πανεπι-
στημίου της Κωνσταντινού-
πολης. Μετά την ολοκλήρω-
ση των σπουδών του, και α-
φού αρνήθηκε την πρόταση
του Οικουμενικού Πατριάρ-
χη Μελέτιου Μεταξάκη να
εκπροσωπήσει τον ελληνικό πληθυσμό της Τραπεζούντας
στην Οθωμανική Βουλή, αναχώρησε για το Παρίσι, όπου
ανακηρύχθηκε διδάκτωρ της εκεί Νομικής σχολής. Πα-

Κάποια από τις επεισοδιακές συνεδριάσεις του κοινοβού-
λου στο Μεσοπόλεμο. Η αίθουσα παρακολουθεί με προσοχή
το ρήτορα να κατακεραυνώνει για ακόμη μια φορά την
κυβέρνηση για την αναληψία με την οποία εγκατέλειψε στην τύχη
τους χιλιάδες πρόσφυγες σε κάθε άκρη της ελληνικής γης. Ξαφνικά
μια φωνή από τα πίσω έδρανα παγώνει την ατμόσφαιρα:

- Τουρκόσποροι!

Όλοι τα χάνουν. Ο ομιλητής στρέφεται με οργή προς το φωνασκούντα
βουλευτή.

- Εγώ, κύριε συνάδελφε, του λέει φανερά συγκινημένος, ονομάζομαι
Λεωνίδας Ιασωνίδης. Γνωρίζεις από πού βγαίνει το Λεωνίδας, όπως
γνωρίζετε και από πού βγαίνει το Ιασωνίδης. Εσείς αλήθεια πώς λέγε-
στε;

Κάτωχος ο θερμόαιμος πατέρας του Έθνους σκύβει το κεφάλι και
απαντά χαμηλόφωνα:

- Θεόδωρος Τουρκοβασίλης.

Ο Λεωνίδας Ιασωνίδης (όρθιος δεύτερος από αριστερά) στη κυβέρνηση
Πλαστήρα. Διακρίνεται δίπλα στον τότε πρωθυπουργό
ο Γέρος της Δημοκρατίας Γεώργιος Παπανδρέου

ράλληλα πλήρωσε βαρύ το τίμημα των εθνικών του αγώ-
νων, χάνοντας τον εικοσιεπτάχρονο αδερφό του Ιάσωνα,
τον οποίο οι Τούρκοι - μην μπορώντας να συλλάβουν τον
ίδιο - έκαψαν ζωντανό.

Μετά τη μικρασιατική κατα-
στροφή κατέφυγε στην Ελλάδα
και τοποθετήθηκε από την επα-
ναστατική κυβέρνηση στη διεύ-
θυνση Πρόνοιας Θεσσαλονίκης,
με αποστολή την παρακολούθη-
ση της στέγασης και της περι-
θαλψης των προσφύγων. Αμέ-
σως θα οργώσει τη Μακεδονία
και τη Θράκη, φτάνοντας μέχρι
και το τελευταίο χωριό, όπου εί-
χαν εγκατασταθεί πρόσφυγες.
Βλέποντας σε μια περιοδεία του
στην Κατερίνη τους συμπατριώ-
τες του να υποφέρουν, θα τηλε-
γραφήσει στον Πλαστήρα το αμίμητο "Κορυφάς Ο-
λύμπου αθάνατοι θεοί ευωχούνται, πρόποδας δ'
αυτού πρόσφυγες άστεγοι απόλλονται".

Εχοντας θεμελιώσει από το 1920 μια στενή προ-
σωπική σχέση με τον ίδιο τον Ελευθέριο Βενιζέλο,
του οποίου υπήρξε πάντοτε φανατικός θαυμαστής,
θα πολιτευθεί με το κόμμα των Φιλελευθέρων και
θα εκλεγεί βουλευτής Θεσσαλονίκης.

Σύντομα θα αναλάβει υπουργός Πρόνοιας, θέση
από την οποία θα έχει την κεντρική ευθύνη της α-
ποκατάστασης των προσφύγων.

Την περίοδο αυτή θα επιτελέσει ένα τιτάνιο έρ-
γο, καθώς η εξουθενωμένη από τη μικρασιατική εκ-
στρατεία Ελλάδα θα κατορθώσει μέσα σε σύντομο
χρονικό διάστημα να περιθάλψει στοιχειωδώς περί-
που ενάμιση εκατομμύριο πρόσφυγες της μικρα-
σιατικής καταστροφής.

Αμετανόητος αντιμοναρχικός, θα συλλη-
φθεί μετά το αποτυχημένο βενιζελικό κίνημα
του '35 και θα φυλακιστεί με την κατηγορία
του υποκινητή στις φυλακές του Ωρωπού.
Μετά την αποφυλάκισή του θα εγκαταλείψει
την Ελλάδα και θα εγκατασταθεί στην Αγ-
γλία, όπου για να επιβιώσει, θα εργαστεί σε
ελληνικές εφημερίδες του Λονδίνου.

Παράλληλα, αν και βρίσκεται ήδη σε σχε-
τικά μεγάλη ηλικία, θα έχει την ευκαιρία να
διευρύνει τις γνώσεις του, παρακολουθώντας
πανεπιστημιακά μαθήματα εκκλησιαστικής ι-
στορίας, που ήταν πάντοτε το μεγάλο του
πάθος.

Μετά την απελευθέρωση επέστρεψε στην
Ελλάδα και επανήλθε στην ενεργό πολιτική
δράση. Επανεξελέγη βουλευτής Θεσσαλονί-
κης, ενώ στα δύσκολα χρόνια του εμφυλίου
ανέλαβε και πάλι το υπουργείο Πρόνοιας, ό-
που αξιοποίησε την πλούσια εμπειρία του στον τομέα της
αποκατάστασης των προσφύγων.

Στις εκλογές του 1952, που έγιναν με το πλειοψηφικό,
οι κεντρώες πολιτικές δυνάμεις ηττήθηκαν κατά κράτος
και ο Ιασωνίδης απέτυχε να εκλεγεί βουλευτής. Απογοη-
τευμένος από την εκλογική αποτυχία αποφάσισε να απο-
συρθεί οριστικά από την πολιτική. Απαντώντας στην επι-
στολή με την οποία του γνώστοποιούσε την αποχώρησή
του ο Γεώργιος Παπανδρέου του γράφει: "Ξέβομαι την α-
πόφασή σου να μην πολιτευθείς πλέον. Αλλά πρέπει να
γνωρίζεις ότι θα είσαι πάντοτε ο πατριάρχης του κόμμα-
τος των Φιλελευθέρων". Εκτοτε έζησε απομονωμένος σε
μια εξοχική πανσιόν της Αττικής, μέχρι το θάνατό του το
1959.

Απαριθμώντας κανείς τα ιδιαίτερα στοιχεία της προσω-
πικότητας του Ιασωνίδη, δεν θα μπορούσε να μη σταθεί
στην προκλητική αδιαφορία του για τα υλικά αγαθά.

Γεννήθηκε πλούσιος, έζησε όμως με λιτότητα και πέθα-
νε φτωχός. Ο άνθρωπος που είχε επιφορτιστεί με το δύ-
σκολο έργο της στεγαστικής αποκατάστασης 1.500.000
προσφύγων δεν απέκτησε ποτέ δική του ιδιόκτητη κατοι-
κία.

Ο Ιασωνίδης υπήρξε φανατικά θρησκευόμενος. Σε αυ-
τόν άλλωστε οφείλεται η επιστροφή της θαυματουργού
εικόνας της Παναγίας Σουμελά στην Ελλάδα.

Όταν ο Ισμέτ Ινονού επισκέφτηκε
την Ελλάδα προσκεκλημένος του Βε-
νιζέλου, ανατέθηκε στον Ιασωνίδη να
τον προσφωνήσει. Αριστος γνώστης
της τουρκικής, εντυπωσίασε εύκολα
τον Τούρκο πρωθυπουργό, ο οποίος
τον πλησίασε, για να τον γνωρίσει από
κοντά. Ο Ιασωνίδης βρήκε τότε την
ευκαιρία να του μιλήσει για την ιστο-
ρία της εικόνας και να του αποσπάσει
την υπόσχεση ότι θα βοηθήσει στην α-
πόδοσή της στους πρόσφυγες.

Δεν κατόρθωσε ποτέ να ξεπεράσει
το πλήγμα του αναγκαστικού αποχω-
ρισμού από αυτήν. Πολλές φορές διε-
κήρυττε συγκινημένος από το βήμα της Βουλής: "Θα απο-
θάνω νοσταλγός, θα αποθάνω πρόσφυξ, θα αποθάνω Πό-
ντιος".

Ωστόσο μετά την αποχώρησή του από την πολιτική είχε
την ευκαιρία να επισκεφτεί και πάλι την πατρίδα του την
Πουλιαντζάκη. Γέροντας πλέον κοιμήθηκε συγκινημένος
στο παιδικό του κρεβάτι, περιηγήθηκε τα μέρη όπου με-
γάλωσε και επέστρεψε ευτυχισμένος, για να πεθάνει στην
Ελλάδα.

Κιανοποιώντας πάγιο αίτημα των προσφυγικών σωμα-
τείων η ελληνική πολιτεία τίμησε την προσφορά του Λεω-
νίδα Ιασωνίδη στήνοντας την προτομή του σε κεντρικό
σημείο της Θεσσαλονίκης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΙΠΕΡΙΔΗΣ
NETNEWS
Αναδημοσίευση: "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ"

Κυκλοφορεί ένα μοναδικό ιστορικό έργο απαραίτητο για κάθε Έλληνα

- 10 πολυτελείς τόμοι (δωδεκάτομο)
- 3.900 σελίδες
- 220 κλίμακες-επίγραφες
- 2.800 φωτογραφίες
- ιστορίες
- αποστάγματα έργων
- μαρτυρίες
- ντοκουμέντα
- τραγούδια
- ποίηση
- έθνη

10 τόμοι + 3 δωρεάν

Μετά 325 € Δώστε 350 €

ΕΝΑ ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΔΙΑΣΠΟΡΗΘΕΝΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ *

Με τη φιλικότερη 35 πανομοιότυπων, ιστορικών συλλογών και δημογραφιών και τη συνεργασία Προσφύγων - Παλινοστών Συλλόγων και Επιστημονικών Εργασιών

ΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΤΟΜΩΝ

- ΟΙ ΟΛΙΓΕΣ ΑΝΕΠΙΘΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ
- ΟΙ ΚΑΛΗΡΕΣ ΑΛΗ ΣΕΛΑΦΑ ΤΙΣ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥΣ
- ΠΩΣ ΦΕΛΑΚΑ ΓΙΝΕ ΑΝΕΠΙΘΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ
- Η ΠΑΚΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΛΗΡΕΣ
- Η ΜΑΡΤΥΡΙΑ ΒΟΡΕΙΑ ΚΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΟΚΑΛΙΑ
- ΑΡΧ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟ ΤΗΣ ΦΥΛΑΞ ΟΣΙ ΛΑΛΩ
- ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΘΡΑΚΗ - ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΗ - ΑΝΑΤ. ΡΕΛΑΥΑ
- ΟΙ ΚΑΛΗΡΕΣ ΤΟΥ ΟΥΣΦΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ
- ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΡΟΥΣ
- Η ΦΩΤΟΦΑΤΡΑ ΑΙΓΑΙΑ ΒΟΡΕΙΑ - ΕΠΙΤΟΜΟΙΑ ΚΑΙ

ΟΙ 35 ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΜΑΣ

Επίσκοπος Βασιλειάδης Κων/νος	Μισοπόπουλος Νικόλαος	Κουσιώτης Αριστέλης
Καθηγητής Αθηνών	Αντιπρόεδρος Μελών της Ακαδημίας Αθηνών	Διευθυντής Συντηρίας Γενναίου - Λαγρινάκης

ΤΡΙΑ ΒΟΥΛΤΙΜΑ ΔΩΡΑ ΜΕ ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

- Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια 11ου τόμου του Λεωνίδα Ιασωνίδη
- Συμπληρωματικό "Κυκλοφορία από τον Πόντο" (90')
- Μεγάλη Αναλυτική Σύνοψη του Πόντου

Παραγγελίες ή πληροφορίες στα γραφεία της "ΕΥΣΕΙΝΟΥ ΛΕΞΙΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ", Τηλ. - Fax 03310-28356

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΣΟΠΟΥΛΟΣ, Αρναίου 9-11, Θεσσαλονίκη 548 35, τηλ. 0310-24-77.83 • www.kesopoulos.gr